

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XVIII. a Idem III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPVT XVII.

a Clemens III.

3. **P**ervenit ad nos, &c. Illos autem, qui aegritudine prapediti pro absolutionis beneficio ad Sedem Ap. nequeunt laborare, recepto ab eis, sicut moris est, iuramento, potes absolvere, ita quod sanitati pristina^b restituti Apostolico se conspectui repraesentent: sexui verò^c foemineo, ac pueris, & senibus fatis super hoc te credimus posse liberè dispensare. De iis etiam, qui clericis non enormem, sed modicam, vellem injuriam irrogarunt, tuae fraternitatis arbitrio duximus committendum.

NOTÆ.

1. ^a **Clemens III.** In secunda collectione, sub hoc tit. cap. 3. legitur tantum idem, & nulli exprimitur, cui Prælato rescribat Pontifex, sed veram hujus textus interpretationem dedi, & illustravi in cap. pervenit, de test. cogend. huic decisioni omnino consonat Innocent. III. in epistola missa Archiepiscopo Compostellano lib. 1. epistol. apud Sirletum, fol. 370. ubi ita scribit: (Ad nostram noveris audientiam pervenisse, quod in diocesi tua manus injicientes in clericos violentas, cum à Sede Apostolica nimium sint remoti, propter ætatem, & infirmitatem illuc nonnunquam vix accedere valent beneficium absolutionis peritu-

ri. Ut autem excommunicatos hujusmodi ad nos non valentes propter impedimenta, quæ præmissimus, proficisci, & mulieres clericos verberantes absolvere tibi liceat in diocesi tua, fraternitati tuæ autoritate præsentium indulgemus, nisi fortè ipsorum excessus ita gravis fuerit, & enormis, quod propter hoc censura sit Apostolicæ Sedis requirenda. Nulli ergo, &c. Datum. Lateran.

^b **Restituti.** Et ita etiam absoluti cessante impedimento tenentur Romanum Pontificem adire.

^c **Foemineo, & pueris, ac senibus.** De foemineis egisuprà in cap. mulieres, de senibus, & in cap. ea noscitur 13.

2.

3.

CAPUT XVIII.

a Idem III.

Significavit nobis. Et infra: Verum clericos, qui scienter, & sponte participaverunt excommunicatis à nobis, & ipsos in officiis receperunt, eadem sententiâ cum ipsis non dubitamus involvi, quos etiam pro beneficio absolutionis habendo, ad nos volumus cum insinuatione literarum tuarum transmitti.

NOTÆ.

1. ^a **Idem.** Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 7. sed nulli exprimitur, quibus Prælati rescribat Clemens, nec integram hujus textus literam habemus, etsi sint plures decretales hujus Pontificis in hoc volumine compilatæ, cum hoc principio, *Significavit nobis.*

vis 18. quæst. 1. cap. 2. vers. *Quemadmodum, de summa Trinit.* Cujus unionis ratione fideles justii participes fiunt bonorum omnium, quæ alii justii operantur; non ita ut ex his aliorum charitas augeatur, aut meritum; sed ut unius meritis alteri Deus auxilium speciale conferat. Explicant D. Augustinus de doctrina Christi, cap. 22. Magister Sentent. dist. 27. D. Thomas 2.2. q. 23. art. 5. Alaspineus lib. 1. obs. cap. 1. Germon. lib. 3. sacr. cap. 14. num. 30. Alia est communicatio politica, civilis, & externa, quæ consistit in mutua salutatione, mensa, & similibus. Alia est communicatio mixta, & per quam participes sumus sacramentorum, suffragiorum, & orationum generalium Ecclesiæ, cujus membra per baptismum efficitur. Dicitur autem mixta, quoniam actibus, & caremoniis externis constat, & ad spiritualia bona ordinatur, nempe ad accipiendam, vel conservandam gratiam: de qua communione intelligitur, quod in Symbolo fidei confitemur de communione Sanctorum nempe fidelium; quia fideles plerumque sancti appellantur, juxta illud Apostoli ad Romanos cap. 1. ibi: *Omnibus, qui Roma sunt, dilectis Dei vocatis sanctis.* Illustrat Loaylas in can. 34. Concilii Illiber. Covar. in cap.
Ccc 4
almas

COMMENTARIUM.

1. **I**n præsentis textu agitur de effectibus majoris excommunicationis qui præcipue consistunt in privatione communionis fidelium, & sacramentorum: quam ut plenius exponamus, sciendum est, communionem apud fideles multiplicem reperiri, aliam internam, quæ per charitatem fideles ut Christi membra, & per fidem Christo ut capiti ununtur; de qua psalmo 118. dicitur: *Participes ego sum omnium timentium te.* Et Ioannis cap. 4. hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit eum, diligit & patrem suum. Et Apostolus ad Romanos cap. 12. ait: *Multi unum corpus sumus in Christo.* Et ad Corinth. cap. 12. *Vos autem estis corpus Christi.* Et ad Ephesios. 4. & cap. in scriptu-

alma, part. 1. in initio, num. 2. Suarez de censur. disput. 8. sect. 1. num. 6. Marius Alterius eod. tract. tom. 1. disput. 2. cap. 3. §. Tria, Severinus Binius in notis ad can. 11. §. 12. *Apost.* Albaspinus dict. lib. 2. observ. cap. 8. §. 21. à priori quidem communiōe separat peccatum mortale, quia per illud charitas amittitur, & peccator satanæ traditur; cap. audi 21. 11. quest. 3. cap. unum orarium, §. crimina, 25. dist. & ideo peccatum mortale, quia hac communiōe privat, cap. quia natis 36. cum sequenti, de pœnit. dist. 1. etiam excommunicatio appellatur à Gratiano in dict. cap. audi, §. cum ergo. Glossa verbo *Tantum*, cap. penult. hoc tit. Gabriele in 4. dist. 18. quest. 2. art. 1. sed improprie, & non secundum usum Ecclesiæ, quia privat tantum interna illa communiōe, quæ non pender à voluntate Ecclesiæ; non autem privat communiōe ecclesiastica, d. cap. audi, §. cum ergo cap. nolite 22. cum sequentib. 11. quest. 3. in qua Ecclesia potest jus, & potestatem habere: nec peccatum mortale censura est, quia censura non habet rationem culpæ, ut tradunt Covarr. in d. cap. alma, 1. p. in initio, num. 5. Suarez de censur. disput. 8. sect. 1. Marius Alterius eod. tract. tom. 1. disput. 2. cap. 3. §. Postremo

3.
Effectus
excommu-
nicatio-
nis.

Deinde sciendum est, excommunicationem majorem non privare priori communiōe interna, quia iam christianum illa privatum supponit, d. cap. audi, vers. *Cum prædictis*, 11. q. 3; eo quod non nisi pro mortali crimine infligitur, cap. nemo, cap. nullus 11. quest. 3. separat tamen à communiōe externa, ac politica, sive spiritali, cap. excommunicatos 17. cap. cum excommunicato 18. cum duob. seqq. 11. quest. 3. cap. 2. de except. cap. is qui 18. cap. alma, hoc tit. in 6. cap. cum olim 12. de privil. D. Paulus 1. ad Corinth. cap. 5. ibi: *Cum huiusmodi nec cibum sumo*. Et ad Thessalon. cap. 4. ibi: *Et ne commisceamini cum illo, ut confundatur*. D. Ioannes epist. 2. *Nolite eum recipere in domum, nec ave ei dixeritis*. Item à communiōe sacramentorum, & à communi suffragiorum Ecclesiæ participatione, cap. penult. hoc tit. Tertul. in apolog. cap. 39. ibi: *Sumuntque futuri iudicii præiudicium, & si quis ita deliquerit, ut à communiōe orationis & conventus, & omni sancti commercii relegatur*. Ubi notavit Pamelius, & in tract. de pudicitia, cap. 14. num. 110. & ad D. Cyprianum epist. 68. Adde insignem excommunicationis formulam apud Synellum epist. 38. ad finem ibi: *Andronico, eiusque sociis; Thoanti, & eius sociis nullum Dei sanum aperiatur: omnis illis religiosa ades, ac septa claudantur: nulla diabolo in paradiso pars est, qui si clam irrepserit, expelletur. At tum privatis omnibus, & Magistratibus pacipio eodem cum illo neque lecto, neque mensa uti; tum sacerdotibus in primis, qui nec viventes, nec mortuos funebri pompa deducunt*. Est enim excommunicatio major celsurâ ecclesiasticâ, quâ separatur homo ab Ecclesiæ communiōe, & sacramentorum receptione, ut probant Covar. in cap. alma, 1. p. in initio, num. 3. Suarez d. disput. 8. sect. 2. num. 1. Vasquez tom. 2. in 3. part. tract. de excomm. cap. 1. disput. 1. Bonacina de censur. disput. 2. qu. 1. punct. 1. Gibalinus de censur. disp. 2. per illam enim separatur à corpore Christi, quod est Ecclesia, in cap. final. 3. q. cap. audi 21. 11. qu. 3. cap. 1. de cleric. excomm. & ideo cum non sit ejus membrum, non potest ejus spiritu vegetari, cap. nihil 33. 11. q. 3. de quibus communiōibus accipi debent textus in cap. omnis Christianus 32. ibi: *Ab ecclesiastica communiō-*

ne, 11. q. 3. cap. 2. de cleric. excomm. ibi: *Modis omnibus excommunicetur*. Et cap. penult. hoc tit. ubi excommunicationis nomine, non tantum minor, quæ à participatione sacramentorum; sed etiam major, quæ à communiōe fidelium separat, intelligitur; nam cum communiō omnes supra relatas comprehendat, ut constat ex d. cap. omnis, utique negatio communiōis, quæ per verbum illud *Excommunico*, vel simile exprimitur, omnes absolute excludit, & sic non tantum minorem excommunicationem, quæ à perceptione sacramentorum; sed etiam majorem, quæ à communiōe fidelium separat, vis verborum comprehendit; & ita usus, & consuetudo obtinuit, ex rationibus relatis à Covarr. dict. 1. p. §. 8. num. 5. Suarez d. disput. 8. num. 3. Bonacina de censur. disput. 2. qu. 1. puncto 2. Theophilus tom. 4. de literis monitoriis, lib. 1. cap. 2. & hæc communiōis privatio obumbrata fuit apud Judæos in ejectione à synagoga ejus, qui publicis peccatis detinebatur, cap. 9. Joannis ibi: *Ut si quis eum conficeretur esse Christum extra synagoram fieret*. Cyillus Alexandr. lib. 6. in Ioan. cap. 20. ibi: *Magnum apud Indæos opprobrium ducebatur, si quidem de synagoga eiecissent; sicut enim nunc homicide, vel adulteri, vel ceteris capitalibus criminibus rei ab Ecclesia pelluntur, ita tunc Confessores Christi à synagoga Indæorum eliminabantur*. Iosephus lib. 2. de bello Iudaico, cap. 7. plura Deltio in cap. 1. Threnorum, vers. 17. Deutius lib. 1. qq. Hebræicar. q. 9. Novarinus lib. 7. sched. cap. 10. Selden. tom. 2. sinedr. lib. 1. cap. 18. & lib. 4. de jure natur. cap. 8. Similiter & apud Gentiles impii, & contumaces à sacrificiis, & omnium aditu, & communiōe arcebantur, & diris, seu furiis infernalibus devovebantur. Halicarnassus lib. 2. Livius lib. 6. decad. 3. ibi: *Qui vitulus acie excessisset, eum ne quis urbe, lecto, mensâ, lare reciperet, diram execrationem in populares, obrestationemque, quam sanctissimam putaverunt*. Idem lib. 10. decad. 4. Tul. lib. 1. de divin. Lucanus lib. 3. Pharsalia.

— Certè violata potestas
Invenit ista Deos Crassumq; in bella sequuta,
Sæva Tribunitiæ voverunt prælia dira.

Ovidius.

Innocenti veniant: procul o procul impius esto.
Plato lib. 9. de legibus, Plinius lib. 28. cap. 2. Cesar de bello Gallico lib. 6. ibi: *Si quis aut publicus, aut privatus eorum decreto non exiit, sacrificiis interdicitur: hæc pœna apud eos est gravissima; quibus ita est interdictum, ut numero impiorum ac celebratorum habentur, ab iis omnes decedunt, adiungue sermonemq; defugiunt, ne quid ex contagione incommodi accipiant: nec iis potenti bus jus redditur, nec honos ullus communicatur*. Et ita umbram quandam excommunicationis fuisse ethnicis in usu confirmant: Germonius lib. 1. de sacr. immuni. cap. 12. Duarenus lib. 1. de sacr. Eccles. cap. 3. Victorellus ad lib. 1. Instit. Tol. cap. 4. Magallanus de Ioseph. vers. 17. annot. 1. Ribadeneira lib. 1. de Principe, cap. 33. Benzoni de interdicto, cap. 1. Erit a quidem, ut non puderet Philip. Malanctonem, quem refert Turrianus lib. 2. pro constit. Apost. cap. 42. & lib. 2. cap. 7. fabulari, christianam excommunicationem ex hoc Gentilium usu fuisse derivatam. Illustrant prædictam Gentilium execrationem Ambian. ad Tertul. in apolog. c. 39. obser. 2. punct. 2. §. 2. Salmatus in not. ad Capitoli. fol. 98. num. 37. Elias Schedius de Diis German. fol. 295. Avendanno de metr. lib. 2. cap. 31. Roussel. lib. 2. hist. Pontif. c. 1.

Minor

3.
De mi-
nori ex-
commu-
nicatio-
ne.

Minor verò excommunicatio privat tantum sacra communione, cap. Presbyterorum 23. 17. q. 4. hoc est à Sacramentorum participatione, seu perceptione, cap. 2. de except. cap. penult. hoc tit. cap. si celebrat, de clerico excom. unde minor excommunicatio communiter ita definitur, ut sit censura ecclesiastica, quâ baptizatus privatur passiva participatione sacramentorum, ut probat Glossa verbo non tantum, in cap. penult. hoc titulo. Covarr. in cap. alma, 1. p. in initio, num. 4. §. 9. 8. num. 1. Suarez d. disp. 8. sect. 2. Marius Alterius disput. 4. cap. 1. Vgolinus tab. 2. cap. 7. Bonacina d. disput. 2. q. 1. §. 9. 3. num. 1. Illud tamen observare oportet ex Cassiano de instit. monach. quod olim mos erat in Ecclesia, ut peccator primò privaretur osculo pacis, postea ingressu Ecclesiæ, deinde ne oraret cum aliis fidelibus, ulteriùs ne accederet ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, rursus perceptione aliorum sacramentorum, tandem suffragiis fidelium: quod etiam patet ex cap. presenti, q. 2. cap. quisquis 21. §. si quis domum 17. q. 4. cap. nemo 41. 11. q. 3. qui textus aliàs difficiles sunt; unde ita aliqui accipiunt textum in cap. Engeltrudam 3. q. 4. dum in eo asseritur, mulierem illam non solum excommunicatione, quæ à fraterna societate separat, sed etiam anathemate, quod ab ipso Christi corpore, quod est Ecclesia, crebrò percussam esse; ajunt enim per privationem à fraterna communione non intelligi majorem, aut minorem excommunicationem, sed illam privationem communionis fraternæ, postquam sequi anathema, id est major excommunicatio solebat. Sed veram ipsius textus interpretationem jam dedi in cap. cum non ab homine 16. de judiciis. Erant etiam olim nonnullæ excommunicationes respectivæ, seu partiales, quibus privabantur fideles ecclesiastici, seu laici communione quorundam fidelium, respectu verò aliorum nulla communione privabantur, nec usu, nec participatione sacramentorum, de quibus accipiendi sunt textus in cap. placuit 18. dist. cap. si quis 2. 58. dist. ibi: Sicut antium plebis communione contentus sit, cap. quisquis 19. 2. q. 6. Concil. Meldense can. 10. de quibus plenè disserit Morinus lib. 2. exercit. ferè per tot. in quibus casibus communionis privatio, censura ecclesiastica non erat, sed quedam pœnalis separatio, quæ non constituere diversam speciem censuræ, ut notarunt Acuna in dict. cap. placuit, Suarez de censur. disp. 24. sect. 1. à n. 2. Aliquando etiam Ecclesia unâ tantum ex prædictis communionibus privabat peccatorem, veluti sacra communione, cap. de Presbyterorum 17. q. 4. cap. de illicita 6. 24. q. 3. participatione corporis, & sanguinis Domini, cap. accedens 10. 50. dist. cap. quidam maligni 5. q. 1. communione sacerdotali, laicâ tantummodo concessâ, cap. si quis Episcopus 7. cum sequent. 50. dist. cap. final. 55. dist. de qua egi in cap. 2. de elect. aut peregrina, cap. contrumaces 21. ead. dist. cap. clerici 13. q. 2. aliquando ingressu Ecclesiæ, cap. si quis deinceps 16. q. 7. plerumque communione aliquorum fidelium, cap. 1. 34. dist. cap. placuit 6. q. 2. cap. ult. cap. final. 5. q. 4. cap. Episcopi 8. 11. q. 3. cap. final. 58. dist. cap. placuit 10. 18. dist. unde apparet, quod olim in Ecclesia privatio à qualibet ex prædictis communionibus sæpiùs imponebatur ex variis causis relatis in dictis juribus, & aliis congestis ab Antonio Augustino in epit. jur. lib. 37. per tot. quare in Decreto Gratiani nulla extat mentio majoris, vel minoris excommunicationis.

Manet ergo communis divisio (insuper habitis illis pœnis) in majorem, & minorem excommunicationem, quæ facile probatur ex cap. 2. de except. cap. penult. hoc tit. Itaque minor excommunicatio à perceptione tantum sacramentorum removel, major verò non solum à perceptione sacramentorum, verum etiam à communione fidelium, cap. penult. hoc tit. cap. 2. de except. ibi: A communione fidelium sit remotus, ubi probavit quæ privatio communionis efficit, ut nullus cum excommunicato habere possit colloquium, salutationem, convicium, osculationem, seu orationem; item ut nec ipse excommunicatus se ingerat prædictis actibus societatis humanæ, & communionis; aliàs qui cum excommunicato communicaverit, minori excommunicatione ligatur, quam pœnam imposuerunt Apostoli can. 10. aliàs 11. quem ex Græco exemplari ita vertit Gentianus Herbertus: Si quis cum excommunicato unâ precatus fuerit, segregetur. Aloander verò, & Gothofredus ita legunt: Si quis cum excommunicato licet in domo, preces conjunxerit, iste communione privetur. Dionysius verò ita: Si quis cum excommunicato saltem in domo simul oraverit, iste communione privetur. Communiter autem hic ita conceptus creditur: Si quis autem cum excommunicato, saltem in domo locutus fuerit, vel simul oraverit, iste communione privetur; ut refert Fabianus in c. sicut Apostoli 16. 11. q. 3. Idem postea cautum fuit in cap. excommunicatos, cap. cum excommunicato 18. cap. si quis laicus 26. cap. si quis frater 28. cap. final. 11. quest. 3. Concil. Nicen. can. 5. ad quem canonem Apostolorum respexerunt Patres Concil. Antioch. in can. 2. ibi: Excommunicatis communicare deprehensus fuerit, & tunc potest communione privari, tanquam Ecclesiæ regulas confundens. Canones namque Apostolorum etiam regulæ appellantur. Item Concil. Tribur. sub Formoso, can. 2. ibi: In canonibus Sanctorum Apostolorum, quod cum excommunicatis non sit orandum. Plura Ant. August. lib. 36. tit. 2. Cresperius in sum. verbo Excommunicatis non communicandum. Petrus Greg. lib. 4. partit. tit. 16. cap. 3. & cap. 7. Bosquetus ad Innoc. lib. 2. epist. 72. Gazetus in not. ad Cassian. lib. 2. cap. 15 late illustravi in cap. sacris, de his qua vi, & novissimè probat Illustrissimus Ramos pro Episc. Lusit. ad Alexander VII. propos. 3. §. finnum. 88. hæc autem erat minor excommunicatio, quæ olim privabat tantum à communione corporis, & sanguinis Domini, cap. qui verò 38. 11. q. 3. nunc verò removel à perceptione sacramentorum, cap. 2. de except. cap. penult. hoc tit. Quam excommunicationem communicans cum excommunicato statim incurrit, d. cap. cum excommunicato, cap. si quis frater 28. 11. q. 3. ideoque excommunicatio à jure dicitur in cap. nuper 29. §. 2. hoc tit. Et illa verba, quæ sunt in d. cap. excommunicatos, 11. q. 3. Simili excommunicationi subjacebit; & in d. cap. cum excommunicato: Cum eo communem excommunicationis contrahet pœnam; Concilium Aurel. apud Burchardum lib. 11. cap. 5. ibi: Et si quis ei sociaverit, & communicaverit operibus ejus malignis, noverit se simul percussum anathemate: intelligunt Suarez de censur. disput. 24. sect. 3. num. 2. Marius Alterius disput. 13. cap. 1. Covarr. in dicto cap. alma, 1. p. §. 3. Menardus ad Concord. regul. cap. 34. §. 1. de simili, vel communi excommunicatione in genere, non in specie, ita ut accipiantur de minori excommunicatione, quia simile non est idem, l. 1. §. sit ergo, ff. quod iussu, licet

4.
De com-
muni-
catis
cum
excom-
muni-
catis.

licet verbum *cum simili*, majorem excommunicationem importet in cap. 3. hoc tit. in 6. Aliquando tamen communicans cum excommunicato nullam excommunicationem incurrit, veluti in casibus relatis in cap. quoniam multos 103. 11. quest. 3. cap. quod in dubiis 30. cap. inter alia 31. cap. responsio 43. cap. si verò, cap. cum voluntate 54. hoc tit. cap. antecessor 104. cum seqq. 11. quest. 3. & aliis in casibus, de quibus egi in cap. sacris, de his qua vi. Aliquando verò excommunicatione cum excommunicato major incurritur excommunicatio, veluti in casu deciso in presenti textu, in quo specialiter constituitur, ut communicans cum excommunicato majorem excommunicationem incurrat, concurrentibus scilicet quinque requisitis, de quibus in presenti. Primò, quod aliquis sit excommunicatus à Romano Pontifice: secundò, quod communicans cum tali excommunicato sit clericus: tertio, quod ipse communicet in officiis divinis: quarto, quod communicet sciens esse nominatim excommunicatum à R. Pontifice: quinto quod communicet spontè: quorum si aliquod deficit, non incurrit majorem, sed minorem tantum excommunicationem. Notant Suarez supra disp. 10. sect. 2. num. 4. Covarruvias dist. 8. §. 3. num. 4. & alii plures. Unde cavendum est à Glossa finali hic falsò asserente simpliciter, & generaliter, eum qui communicat cum excommunicato à Papa, majorem excommunicationem incurrit; nam ejus doctrina ita demum vera erit, si prædicta quinque requisita concurrant, & sic accipienda est lex 79. tit. 9. partit. 1. Item si communicet quis cum excommunicato in eodem crimine, pro quo fuit majori excommunicatione ipse ligatus, cap. 3. cap.

qui communicaverit 19. cap. rogo 25. 11. quest. 3. 6. Anastasius 19. dist. cap. nuper 29. cap. inter alia 31. in fine, cap. si concubina 55. de sentent. excom. cap. statuerimus, hoc tit. in 6. Covarr. dist. 8. §. 3. num. 5. Suarez de censur. disp. 17. sect. 2. num. 3. Ratio est, nam communicans cum excommunicato in eodem crimine, damnatus censetur de ipso crimine, d. cap. nuper 29. hoc titulo. Item si quis fuerit cum suis fautoribus excommunicatus, cap. excellentissimus 102. 11. quest. 3. cap. quod in dubiis 30. cap. sacris 38. hoc tit. Item in casibus relatis in cap. si quis Episcopus 6. & 7. cap. qui merito 29. 11. quest. 3. Clement. 2. hoc tit. Clement. 2. de sepult. Vgolinus dist. 8. §. 13. num. 5. Item major excommunicatio illis imponitur, qui nominatim excommunicatis præsumptuosè participant, nec commoniti desistunt ab eorum participatione. Hi enim contemnunt ecclesiasticam disciplinam communioni excommunicatorum pertinaciter se ingerendo, d. cap. excellentissimus 11. quest. 3. & ita gravius delinquent, Covarruvias d. 8. §. 3. num. 7. ideoque majori excommunicatione feriuntur, cap. si quis laicus 26. 11. quest. 3. cap. quod in dubiis 30. hoc tit. cap. 2. juncta ejus integra de cleric. excom. Sed hæc excommunicatio non est lata à jure, sed à iudice ferenda, ut constat ex d. cap. si quis laicus, ibi: Absineatur; dicto cap. quod in dubiis, ibi: Innotanda, cap. si celebrat, ibi: Ferendus, de cleric. excom. & ideo ut imponatur, oportet monitionem præmittere, alias nulla erit, cap. statuerimus, cap. constitutione, cap. statuum. hoc tit. lib. 6. Alia de communicatione cum excommunicatis, & casibus, in quibus impunè cum eis communicatur, adduxi in cap. sacris, de his qua vi.

CAPUT XIX.

a Clemens III.

TUa nos duxit fraternitas consulendos, an ii soli sint ad Sed. Ap. destinandi, qui in lata sententiæ^b canonem incidentes, manus in clericos injiciunt violentas, & utrum non possint ab eadem sententiâ, nisi per Romanum Pontificem liberari. Unde fraternitati tuæ breviter respondemus, quod non solum ii, qui in clericos temerarias manus injiciunt, sed etiam^c incendiarii, ex quo sunt per ecclesiasticam sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Sed. sunt Apost. destinandi, & non nisi per Romanum Pontificem absolvendi. Hi verò, qui ecclesiastica beneficia de manibus accipere præsumunt laicorum, non consueverunt pro tali excessu ad Sed. Apost. d laborare.

NOTÆ.

1. a Clemens III.) Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 8. etsi nullibi exprimitur cui rescribat Pontifex, ut sæpius in Decretalibus hujus Pontificis contingit.
2. b Canonem.) Si quis suadente 17. quest. 4. cujus verba retuli in cap. 1. hoc tit.
3. c Incendiarii.) De pœna incendiarii egi in cap. intelleximus, de raptor. In presenti illud notandum est, ex hoc textu communiter deduci, incendiarios ipso jure excommunicationem incurrit, siquidem à Pontifice exquantur percussoribus clericorum, qui etiam ipso jure excommunicationem incurrit. Expendunt etiam pro hac sententiâ textus in cap. si quis membrum, cap. possi-

mam, 23. quest. 8. Sed verè in his juribus tantum docetur, incendiarios excommunicandos esse, non verò ipso jure esse excommunicatos: & præsens æquiparatio incendiarii, & percussoris clerici tantum procedit quoad absolutionis reservationem, post denunciationem ipsius incendiarii: quare nullum incendiarium ipso jure esse excommunicatum, sed excommunicandum, docuerunt Cajetani, in summa, verbo Excommunicatio 22. Navarr. in manuali, cap. 27. num. 94. Tolet. lib. 1. summa, cap. 36. num. 5. Suarez de censur. disp. 22. sect. 2. num. 19. Sayrus eodem tract. lib. 3. cap. 29. num. 8. Gibalinus in synopsi, verbo Incendiarius, Barbosa de potest. Episc. alleg. 5. num. 89. Castro-palao disput. 3. punct. 24. num. 5. tenentur tamen diœcesani, & ordinarii incendiarios excommuni-